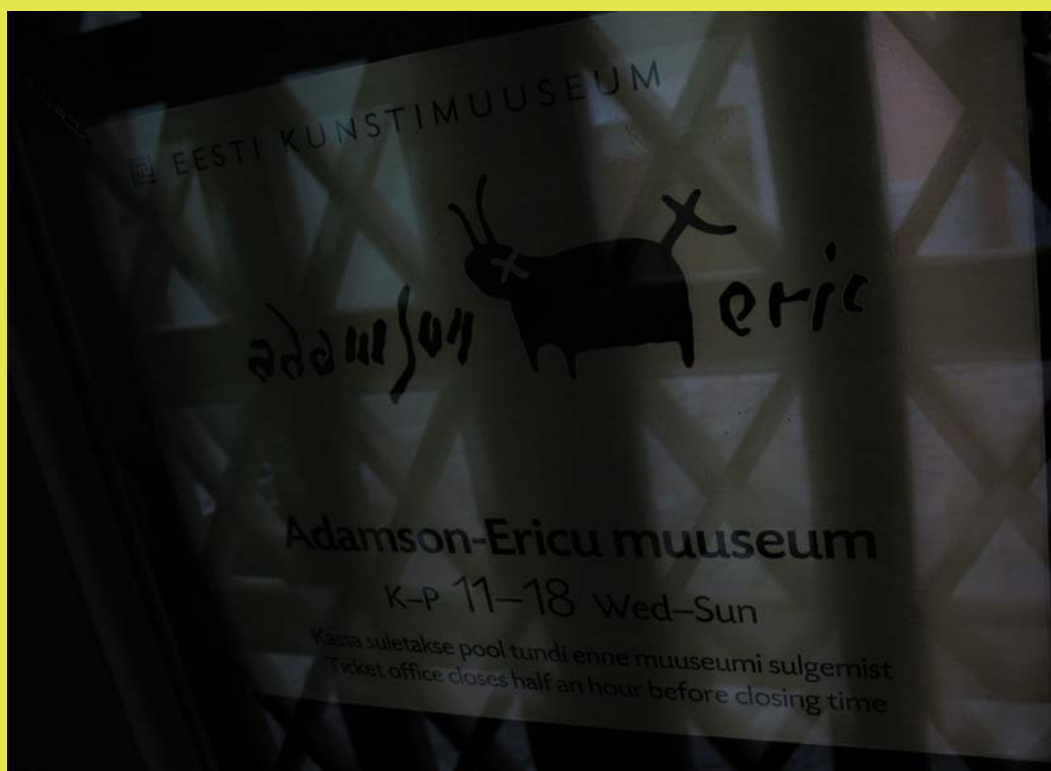

Eesti Kunstiakadeemia
Restaureerimisteaduskond

Liisi Lauer

Adamson-Ericu muuseum, Lühike jalg 3

2006/07 õ.-a arhitektuuri konserveerimise ja restaureerimise täienduskoolituse lõputöö

Tallinn 2007

SISUKORD

Sisukord	lk. 2
Sissejuhatus	lk. 3
1. Ehitusajalooline ja arhitektuurne ülevaade	lk. 4
1.1. Väärtuslike detailide loetelu	lk. 5
2. Erinevate ehitise osade materjalikasutus ja tehniline seisund	lk. 6
Kokkuvõte	lk. 8
Kasutatud allikad	lk. 9
Lisad	lk. 10
Lisa 1. Arhitektuurse objekti asukoht kaardil	
Lisa 1.1. Tervik-krundi asukoht Tallinna vanalinnas	
Lisa 2. Inventeerimiskaart	
Lisa 3. Mõõdistused ja joonised (1980ndad)	
3.1. Kinnistu	
3.2. Fassaad tänava poolt (vaatlusel tuvastatud kahjustuspiirkonnad)	
3.3. Katus (vaatlusel tuvastatud kahjustuspiirkonnad)	
Lisa 4. Fotod 1980ndate restaureerimistööde ajal	
4.1. Fassaad	
4.2. Värav-kangialune	
4.3. Kelder	
Lisa 5. Fotod objekti seisundist 2007a.	
5.1. Eksterjöör	
5.1.1. Fassaad tänava poolt	
5.1.2. Sisehoov	
5.2. Interjöör	
5.2.1. I ja II korrus	
5.2.2. Kelder	
5.2.3. Pööningukorrus	
Lisa 6. Väljavõte kultuurimälestiste riiklikust registrist	
Lisa 7. Tallinna vanalinna muinsuskaitseala põhimäärus	
Lisa 8. Eksponaatide säilimiseks vajalikud keskkonnatingimused	

Sissejuhatus

Arhitektuurne objekt Lühike jalg 3 asub 1996. aastast UNESCO Maailmapärandi Nimistusse kuuluva Tallinna vanalinna muinsuskaitsevööndis. Ehitise välisilme on tagasihoidlik, kuid haakub ümbritseva tänavapildi ning vanalinnale iseloomuliku arhitektuuriansambliga. Hoone kõige varasemate (tõenäoliselt hiliskeskaegsete) ehitusosade täpset daatumit pole teada. Lühike jalg 3 paiknev ehitis restaureeriti põhjalikult ning avati kunstimuuseumina 1983. aastal. Sellest alates kuulub hoone Tallinna linnale, kuid on antud *tähtajatule* rendile ning sihtotstarbeliseks kasutuseks Eesti Kunstimuuseumi filiaalile Adamson-Ericu muuseumile. Kinnistul nr. 575 (A,B) paiknev muuseum sai alguse kunstnik Adamson-Ericu abikaasa professor Mari Adamsoni kinkeaktist, millega sätestati kindel tingimus säilitada hinnaline ca 1000 teosest koosnev kollektsioon tervikkoguna. Tänapäevaks on Adamson-Ericu teostele tulnud märkimisväärsel lisa riiklike ostude ja annetuste näol. Mäluasutuse saamisluгу põhjendab missioonitunnet, millega muuseumi on aktiivselt töös hoitud juba ligi 25 aastat. Praeguseks on hoone aga hakanud oma väärikat väärtust kaotama ning Eesti Kunstimuuseumi juhtkond teadvustab hoone renoveerimise vajadust. Eesmärgiks on anda Lühike jalg 3 ehitisele esinduslik välimus aastaks 2011. Taolisest praktilisest vajadusest inspireerituna on koostatud käesolev lühi-ülevaade objekti ehitusloost, väärtustest ning fikseeritud hoone tehniline seisund. Kasutatud on peamiselt Eesti Kunstimuuseumi arhiivis leidunud ära kirja Kultuuriministeeriumi Riikliku Projekteerimise Instituudi poolt koostatud materjalidest 1980. aastal, seda ka ajalooliste fotode ning jooniste osas. Objekti hetkeseisundi 2007. aastal fikseeris käesoleva kirjutise autor. Muuseumi seestpoolt tundva inimesena lähtuvad autoripoolsed märkused kahtlemata ka mäluasutuse funktsioonist ja eripärast ning sisaldavad võimalikke visioone tulevastele projekteerijatele-planeerijatele.

1. Ehitusajalooline ja arhitektuurne ülevaade

Vaatlusalune hoone (Lühike jalg 3) asub Tallinna vanalinnas, mille kinnistud vanuseliselt ulatuvad tagasi 14. sajandisse. Ajalooliselt on Rüütli ja Lühikese jala tänava nurgal asunud ühtne mitmest hoonest krunt, traditsioonilise siseõuega keskosas. Praeguseks jaguneb hooneterühm sisuliselt kolmeks eri majaks: Rüütli tn. 2, Lühike jalg 1 ning Lühike jalg 3. Romantilise jalgtänava ääres paiknev muuseumihoone sisaldab endas eri ajast ning erineva kasutusega ehitusosi, mida pole võimalik täpselt dateerida. Puuduvad ka üheselt loetavad ajaloolised stiilitunnused. (vt. Lisa 1, 1.1.) Tänav ise kujunes oluliseks ühendusteeiks all-linna (Niguliste kiriku ümbruse) ja Toompea (linnuse) vahel juba 13. sajandil. Täpsem teave pärineb 1542. aasta ürikutest, kus mainitakse juba Lühikese jala ning Rüütli tänava nurgal paiknenud kodanikumaja ja selle juurde kuulunud kivist aitu ning väikest maja Lühikese jala ääres. „Keskaegsele linnaehitusele oli tüüpiline, et tänava äärde ehitatud elumaja juurde kuulusid teisejärgulised, tõenäoliselt madalamad abihooned. Viimased võisid ümberehituste käigus kujuneda kapitaalsemateks ja liituda.“ (Adamson-Ericu muuseum, 1995) Nii on ka aadressil Lühike jalg 3 asuv tagasihoidlik ehitist liidetud kokku kolmest väiksemast hoonest, mis on ühtlasi maja põhiplaanis jälgitav. Põhjapoolseim neist on ruudukujuline ja tõenäoliselt vanim hoone; sellega liitub keskosa- võimalik aidahoone ning kolmandaks väike maja või toake, millel oli ühendus Rüütli tänaval (end. Rataskaevu 26) asuva peahoonega. (S. Lindmaa. P-4857) Ühendust loonud portaali koht on tänaseni loetav muuseumi garderoobis.

Suuremad ümberehitused hoone fassadis on tõenäoliselt aset leidnud barokkstiili mõjuperioodil. Seega lähtuti ka 1980ndate restaureerimisprojekti just tolleagest aknakujundusest. 1785.a. Eraldus krundist nr. 576 Lühike jalg 3 nr. 575. Viimased suuremad ümberehitused leidsid aset 18. sajandi lõpus. Siis on muudetud ka akende suurust ning suletud läbipääs Rataskaevu 26 majasse. Peale 1928. aastat ei tehtud enam suuri muudatusi. On andmeid, et kinnistus tegutsesid varasemalt vase- ja lukksepade töökojad ning viimastel sajanditel paiknesid majas korterid. (S. Lindmaa. P-4857) 1978. aastal tehti algust restaureerimisprojektiga, eesmärgiga rajada hoonesse Eesti Kunstimuuseumi filiaal Adamson-Ericu muuseum. Muuseumina avati hoone 2. detsembril 1983. aastal.

Enne restaureerimistööd oli hoone üsna halvas seisukorras ning ilmetu. Kohandamaks ehitist uute vajadustega tehti järgmised ettepanekud: jätta samaks ehitise gabariidid, lammutada ajutised vaheseinad, eksponeerida arhitektuurselt väärtuslikud detailid, maja läbiv kangialune muuta vestibüülis ning fassaad ulatuslikult rekonstrueerida barokkstiilis. Interjööris järgiti kaasaegset so.

1980ndate stiili, kuid kasutati naturaalseid ja nõ. klassikalisi väärismaterjale (nt. tammeparkett). Vanalinnale iseloomulikult kaeti katus punase kiviga. Lisaks ilmestavad praegugi katust paar valgeks lubjatud kaarja „mütsiga“ korstent (kuigi ahje enam ei eksisteeri) ning tänava poolt aknaga vintskapp ja pööningul väike kaaraken. Restaureerimist teostas 1980ndatel Poola firma „Budimex“, sisekujunduse tegi disainer Mait Summatavet. Arhitektuurse-ehitusliku poole ning ajaooga tegelesid vastavalt K. Etverk ning S. Lindmaa; peaarhitekt oli T. Böckler ning peainsener H. Toss. (Общие чертежи здания. Том АЕ-I, 1980. Arhiiv nr.P-4857) Muuseumi fassaadil oleva sepi-rippsildi autoriteks on Tõnu Lauk ja Heinz Müller. (Adamson-Ericu muuseum, 1995)

1.1. Väärtuslike detailide loetelu

Enne 1980ndate restaureerimist loodud väärtused:

keskaegsed ajaloolise krundi piirid säilinud

eri ehitusetappe kajastav ebakorrapärane põhiplaan säilinud

munakivisillutisega avatud sisehoov säilinud (väheses mahus sisehoovi arvelt ehitati 1980ndate restaureerimise käigus juurde keldrisse viiv trepikoda)

paekivist võlvitud keldrid, 2 müüritrepi suuet, profatt, kivikonsoolid säilinud

raidkiviportaal fuajees eksponeeritud,

fragment raidkividetailist (uksest/aknast) I korruse näitussaalides - nähtav

Eksterjööris: korstnad, vintskapp, keldri sissepääs

Soovitus: kasutada lubikrohvil lubvivärvi kui autentset materjali

1980ndate restaureerimistööde käigus loodud väärtused:

Barokne akende-uste kujundus (rekonstruktsioon)- säilitada

Efektsed puidust võreüksed peasissekäigu ees -säilitada

Interjöör, disainer Mait Summatavet: valgustid, mööbel (täispuut ja nahk)

Põrandakate: tammeparkett (näitusesaalides ja trepil) - säilitada

paekiviplaad osaliselt keldris ja I korruse fuajees- säilitada

Soovitus: lisada akendele stiilitundlikud luugid turvalisuse tagamiseks

2. Erinevate ehitise osade materjalikasutus ja tehniline seisund

Tegu on algselt olnud Tallinna vanalinnale tüüpiliselt paekivist ehitisega, mis on viimistletud lubikrohviga. Hoone *vundament* on valmistatud samuti paekivist, kuid pole välisvaatlusel jälgitav tänavapinna tõusmise tõttu. Sein-, laekonstruksioonid vajasid 1980ndate restaureerimistööde käigus täiendavat toetamist ning osaliselt väljavahetamist, selleks kasutati nii betooni kui ka silikaattellist. Vanad talalaed imiteeriti betoonis ning värviti tumehalliks. (vt. Lisa 5.2.1.2.) Praeguseks on tehtud parandused vastupidavaks osutunud - puuduvad ulatuslikud ning läbivad praod seintes või muud välisvaatlusel tuvastatavad dekonstruktsiooni ilmingud.

Küll esineb krohvipragusid (eriti akende nurkades ning räästakasti aluses piirkonnas) Fassaadil on suured värvikaod. 1980ndate kasutati hoonel lubivärviga, kuid hiljem viimistleti fassaadi sünteetilise värviga, mis on ajaloolisele hoonele sobimatu ning ei ole antud alusel vastu pidanud. Kahjustusi hoone fassaadi-viimistlusele on põhjustanud veel liigne niiskus: välja lugeda saab katkisest räästast (praeguseks parandatud?) läbi imbunud sadevee kahjustuse (peasissepääsust vasakul pool). Fassaadile on jätnud oma jäljed seinale kinnitatud valguskastid jms. Praegune reklaamkast (koostöös kunagi läbi sadanud räästaga) kogub niiskust ning on tekitanud seinal ulatusliku vetika levimise. (vt. Lisa 5.1.1.)

Puidust aknad ning uksed on vajalik uuesti värvida. Perspektiivis tasuks mõelda I korruse akendele luukide kavandamisele – seoses turvalisuse kaalutlustega. Kogu maja ulatuses esineb uste kerget äravajumist. Välistrepp tugevalt kahjustatud- paljastunud on graniitkiviplaatide alla laotud savitellistest kehand. Lagunemise põhjuseks sadevete kogunemine lokaalselt; võimalik probleem põhjus seieneb selles, et konstruktsiooniks kasutatud savitellis on materjalina vähem vastupidav kui viimistluskivi-graniit. (vt. Lisa 5.1.1.)

Katusematerjalina on kasutatud miljöösse sobivat punast S-kivi, räästapiirded kaetud tsingitud plekiga. Näha on korduvalt parandusi ja läbijooksmissi fassaadile; hetkel paistab katus olevat heas seisukorras, kuid kindla hinnangu andmiseks oleks vajalik teha põhjalikum uurimine otse katusel ning pööningul. Kooruva värviga vihmaveetorud võimalusel välja vahetada toonitud ning vähem silmatorkavate vastu. Vähemalt üks korstendest vajab parandamist: krohvimist - lupjamist (vt. Lisa 5.1.1.)

Sisehoovis on samuti märgata väiksemaid krohvipragusid akende ümbruses. Küsitavusi tekitab lopsakas metsviinapuu vastasmaja tule müüri. Soovitav oleks taime kevadeti tagasi lõigata, et taas avada akende ümbrused ning takistada väärtide kasvamist Lühike jalg 3 sisehoovipoolsele fassaadile. Sisehoovis on säilinud munakivi-kate; sadevee paremaks äravooluks võimalusel pinnast

täita. (vt. Lisa 5.1.2.) 1980ndatel plaanitud haljastus (lillekastid) ei ole ilmselt teostatud. Võiks planeerida minimaalse kuid läbimõeldud haljastuse suveperioodiks.

Interjööri esinevad praod aknapõskede ning puidust aknalaudade vahel. I ja II korruse näitusesaalide ning II korruse kabineti põrandad katetud tamme-parketiga. Heas seisukorras, kuna seda on regulaarselt vahatatud ning hooldatud. Vaja kõrvaldada väiksemad põrandaliistude irdumised ja kaod. Kahjustusi on märgata ka I ja II korruse- vahelisel trepil puidu ja krohvi (betooni) sidumiskohtades (vt. Lisa 5.2.1.) Trepi käsipuu vasetatud, vajab hooldust. II korruse kabinetis probleem ebapiisava ventilatsiooniga.

I korruse fuajee ning keldri põrand on paekiviplaatidest, mis ajaloolisse interjööri väga hästi sobivad. Garderoobipõrand kaetud keraamiliste plaatidega, ühtse mulje saavutamiseks võiks asendada eelpoolmainituga. Keldritrepi ülemises astmes pragu. Keldris asuvad 2 tualettruumi; publiku(programmide) jaoks vajalik viia mõelamsse soe vesi ning teostada sanitaar-remont. Keldri paekivist seinte ning võlvidega ajutiste näituste ning pedagoogiliste programmide ruumid üldiselt heas seisukorras. (vt. Lisa 5.2.2.). Keldrikorrusel asuva laoruumiga esines 1980ndatel probleeme- vesi nn. Toompea allikatest imbus sisse. Peale drenaaži paigaldamist ning ümberehitustöid Toompeal (so. u. 1990ndatest) probleeme pole olnud. (Kruus, Ü. 2007) Keldriruumides korraldatavate ürituste tarbeks on ventilatsioon ebaefektiivne, valgustus kehv ning keldriruumide kütte pole piisav.

Amortiseerunud on kogu maja elektrisüsteem; näitusesaalide valgustust on vaja moderniseerida.

Pööningukorrus on suures mahus välja ehitamata, põrandal küttetorustik. Katusekonstruktsioon toolvärk- süsteemis heas seisukorras; kokku 4 akent 3 ruumis. Sisse tunginud metsviinapuu eemaldada pööningult. (vt. Lisa 5.2.3.)

Kokkuvõttes on Lühike jalg 3 hoone rahuldavas seisundis, stabiilne, kuid vajab tähelepanu ja pidevat hooldust. Probleemideks on: fassaadiviimistlus, (krohvi)praod, aknad (renoveerida, luugid paigaldada; kahjustused akende ümbruses sagedased), trepp (nii välis- kui sisetrepp kahjustatud), uksed (vajumine; vajavad renoveerimist), sanitaartingimused, ventilatsioon, küttesüsteem, elektrisüsteem. Järjepidevat hooldust vajavad piirkonnad: sisehoov (sh. haljastus), puitpõrandad (vahatamine), aknad ja uksed (hooldus-värvimine), vasetatud detailid (käepidemete, käsipuu puhastamine).

Kokkuvõte

Adamson-Ericu muuseumi hoone Lühike jalg 3 asub meeleoluka trepptänaava ääres Tallinna linna südames. Selle kulunud ja räämas välisilme pärsib emotsionaalselt ning visuaalselt nii muuseumitöötajaid-näituskorraldajaid kui ka näituste külastajaid. Ajalooliselt kirju minevikuga ehitise seisund ei ole küll kriitiline ehitustehnilises võtmes, kuid ei tööta enam oma funktsiooni ja esinduslikkuse kasuks.

Hoone restaureerimisel-remontimisel tuleb arvestada, et säiliksid erinevad ehitus-ajaloolised kihistused alates kõige vanematest ning jääksid näha põnevust lisavad väärtuslikud detailid. Samuti tuleks alles hoida 1980ndate aastate restaureerimise käigus loodud uued väärtused: ilmekad barokkstiilis puitaknad; võreväravad jms. Enam rõhku saab panna ajaloolise siseõue eksponeerimisele, kasutamisele. Publikuürituste tarvis puuduvad ekspositsioonist eraldi asuvad mahukamad ruumid; seega, võiks uuesti mõelda katusekorruse ulatuslikumale väljaehitamisele. Planeeritava kapitaalremondi käigus ei tasu unustada ka valmimisjärgselt vajalikke järjepidevaid hooldustöid.

KASUTATUD ALLIKAD

Arhiivimaterjalid:

Kultuurimälestiste Riiklik Projekteerimise Instituut. Tallinn, Lühike jalg 3. Общие чертежи здания. Том АЕ-I. Arhiiv nr.P-4857 (Ärakiri EKM arhiivis). Tallinn, 1980

Trükised:

Adamson-Ericu muuseum. Tekst- Anne Lõugas, koostaja- Ülle Kruus. Tallinn, 1995

Muuseumi varahoidja meelepea, Kultuuri- ja Haridusministeerium, Ennistuskoda „KANUT“, Tallinn 1994

Suulised allikad:

Vestlus, Adamson-Ericu muuseumil direktori Ülle Kruusiga 03.mai 2007.a. Vestles Liisi Lauer

Internetiallikad:

<http://register.muinas.ee>

<http://www.tallinn.ee/est>

<http://maaamet.ee/uusuit1/Map>

LISAD

LISA 1
ASUKOHT KAARDIL

LISA 1.1.
TERVIK-KRUNDI ASUKOHT TALLINNA VANALINNAS

Lühike jalg 3, Tallinn

Miljööväärtuslik ala/asum	Tallinna vanalinna muinsuskaitseala
Kaitstuse aste	Asub muinsuskaitsevööndis
Hooneliik	Keskaegne abi-või majandushoone; hetkel kunstimuuseum
Restaureerimis-projekti autor	arhitekt Katrin Etverk (1980ndad)
Projekteerimis-/valmimisaeg	Kinnistu pärineb 13. sajandist. Allikates on mainitud hoonete olemasolu sel krundil 1542.a.
Hoone kirjeldus:	2 korruseline lubikrohvitud ja värvitud kiviehitis. Baroksete stiilelementidega. Koosneb kolmest mahust, kõik osad kaetud viilkatusega; katusekorrusel vintskapp
Vundament	Paekivi (ei ole vaadeldav tänavapinna tõusmise tõttu)

Kelder:	Täisulatuses. Majandusruumidega, 2 lisa- näituseruumiga, haridustöö keskusena jms.
Seinad (konstruktsioon ja viimistlus)	Paekivi (algselt), raudbetoon, silikaattellis. Krohvitud, värvitud.
Trepikoda:	Puitparketiga dekoratiivse (vaskse) käsipuuga. 1980ndate disain.
Katus (tüüp ja kattematerjal):	Viilkatus, punane S-kivi (tsingitud plekk probleemsete piirkondade, räasta viimistluses)
Korstnad:	Valgeks lubjatud tellis. Efektse ümara kattega.
Arh. elemendid ja dekoor:	Krunt ise keskaegne; säilinud vana ebakorrapärane põhiplaan. Munakivisillutisega sisehoov. Säilinud paekivist, võlvitud keldrid, 2 müüritrepi suuet, profatt jms. Fuajees eksponeeritud raidkiviportaal, samuti fragmentaarselt I korruse näitussaalis raidkividetail uksest/aknast. Akende-uste kujundus barokne (1980ndate rekonstruktsioon). Interjööri kujundanud disainer Mait Summatavet.
Uksed:	Tahveluksed (ülaosas klaas); väljapääs efektsete puidust võre-värvatega
Aknad:	Väikeseruudulised vertikaalaknad- järgivad barokkstiili (sh.lengid, hinged, nurgikud)
Ümberehitused:	Korduvalt ümberehitatud. 20. sajandil kasutusel korteritena (ohtralt vaheseinu). 1983.a. avati kunstimuuseumina (ajutised vaheseinad lammutati, samuti ahjud.)
Piirded:	Piirneb vahetult tänavaga Lühike jalg
Haljastus:	Sisehoovis kasvab metsviinapuu
Krundi pindala: (so. Rüütli tn 2/ Lühike jalg 1/3)	574 M2
Ehitusalune maa (so. Rüütli tn 2/ Lühike jalg 1/3)	483 M2
Korruselisus:	2 + osaliselt väljaehitatud pööning
Hoone kõrgus meetrites	Varieerub, eri tasanditel Hari: max 13,50m Räästas: max 10,45m
Hoone ehitusalune pind	220 M2
Hoone kubatuur	2166 m3
Hoone paigutus krundil	Krundi ühes servas, tänava ääres (Lühike jalg), kunagise peahoone taga (Rüütli tn.)

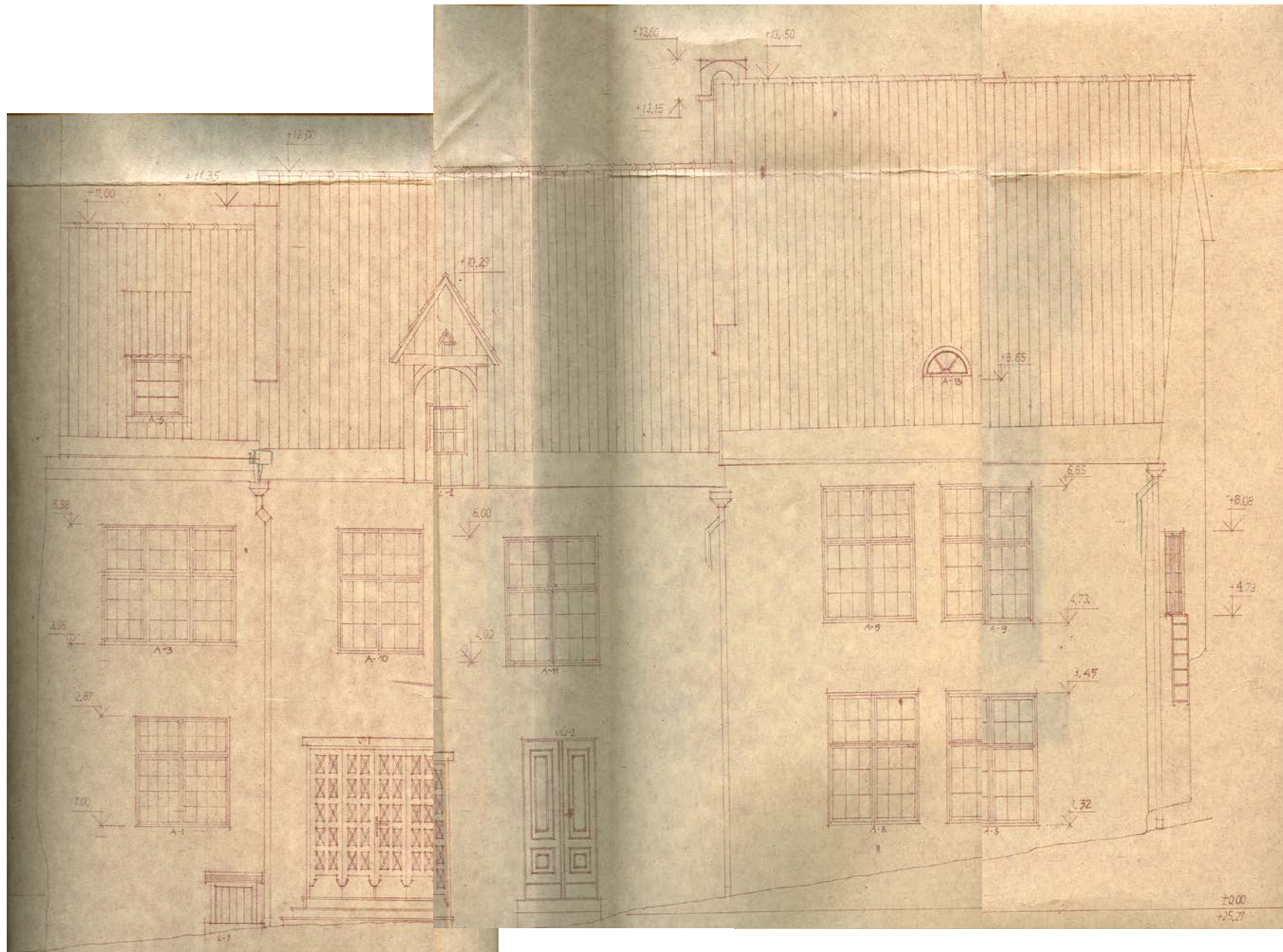
Hoonesisene ruumijaotus	4 põhilist näitusesaali (2 I, 2 II korrusel); 2 lisa-näitusesaali keldrikorrusel. Fuajee, garderoob, kassa I korrusel; fuajee, tualetid, majandusruumid, laoruum keldrikorrusel; II korrusel lisaks kabinett. III korrusel kabinett ja 2 mahukat pööninguruumi.
Ajalooline info	Ajalooliselt moodustas ühe kinnistu elamuga Rüütli tn 1
Arhiivimaterjalid ja publikatsioonid:	Kultuurimälestiste Riiklik Projekteerimise Instituut. Tallinn, Lühike jalg 3. Общие чертежи здания. Том AE-I. TKVA Nr. P-4857 (<i>Ärakiri EKM arhiivis</i>). Tallinn, 1980 Adamson-Ericu muuseum. Tekst- Anne Lõugas, koostaja- Ülle Kruus. Tallinn, 1995.
Seisukorra hinnang	Keskmine; vajab remonti kaasage jätkusuutliku muuseumina tegutsemiseks
Väärtushinnang:	Muinsuskaitsealal asuva arhitektuurse objekti väärtus; funktsionaalne väärtus: kultuuriline-ühiskondlik
Kasutusrezhiim:	Säilitada ajalooline ruumijaotus, ajaloolised arhitektuursed detailid, sisehoov korrastada; säilitada 1980ndate restaureerimisest puitparkett, stiilsed puitaknad, puidust uksevõred. Lisada akendele luugid turvalisuse tagamiseks.
Väljastatud ehitusload	-
Kehtivad ja/või algatatud detailplan.-d	-

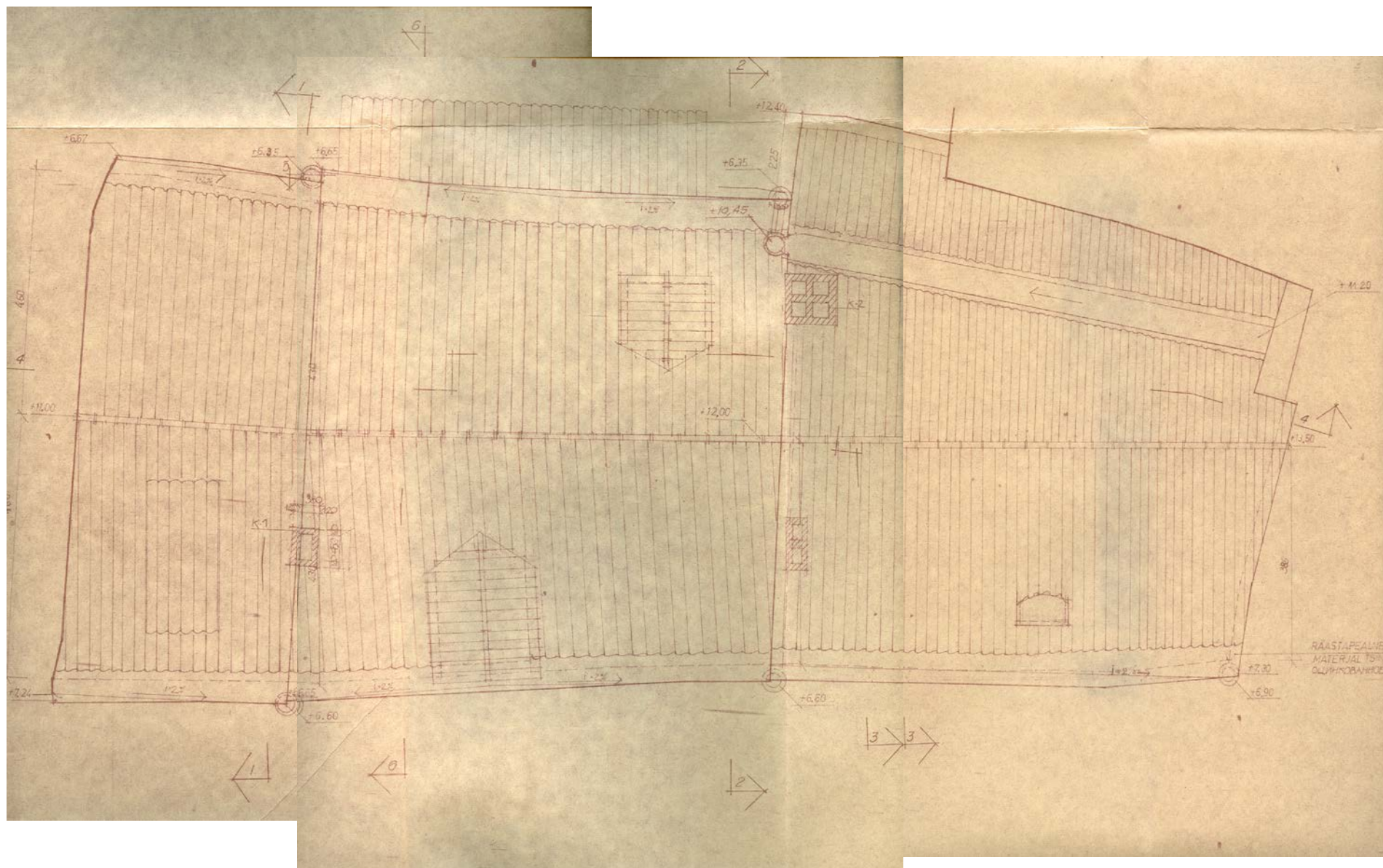
LAMMUTATAV KUUR
РАЗБИРАЕМЫЙ САРАЙ

LUHIKE JALG

ВЫБОРКА МАТЕРИАЛОВ
МАТЕРИАЛИ KOKKUVÕTE

ГПИ ПАМЯТНИКОВ КУЛЬТУРЫ						АРХИВНЫЙ №
ОБЪЕКТ			ЧЕРТЕЖ			№ 4083
ТАЛЛИН ЛУХИКЕ ЯЛ 3			ГЕНПЛАН.			ШИФР
МУЗЕЙ АДАМСОН-ЭРИКА			ВЕРТИКАЛЬНАЯ ПЛАНИРОВКА ДВОРА			I-78025
НАЧ. ОТДЕЛА			РИС. СЕКТОРА И. СЕЙБЕ			СТАДИЯ
ГЛАВ. ИНЖ. ЛР			ПРОЕКТИРОВ. К. ЭТВЕРК			РЧ
АВТОР ПР			КАДРИК. К. ЭТВЕРК			МСТ
ГЛАВ. АРХИТОД			Т. БЭКЕР			АЕ-1-1
						М 1:100 1:10
						1980 Г.

LISA 4.1.
FASSAAD

LISA 4.2.
VÄRAV-KANGIALUNE

LISA 5.2.1
I JA II KORRUS

LISA 5.2.2
KELDRIRUUMID

LISA 5.2.3
PÕÖNING

VÄLJAVÕTE KULTUURIMÄLESTISE RIIKLIKUST REGISTRIST

<i>Registreeritud</i>	Kinnisvara	Liigitus:	arheoloogiamälestis muinsuskaitseala
Mälestise vana number	1	Arhiivi viide	TMN 1-16 / I, Ia, Ib, Ic
Mälestise nimi	Tallinna vanalinn, I - II a- tuh - muinsuskaitseala		
Määrused ja käskkirjad:	"Kultuurimälestiseks tunnistamine" Kultuuriministri 30.08.1996 a. määrus nr.10, (RTL 1997, 5, 27) kuupäev:30/08/1996		
	"Tallinna vanalinna muinsuskaitseala põhimäärus" Vabariigi Valitsuse 27.02.1995. a. määrus nr. 81 (RT I 1995, 24, 339) kuupäev:27/02/1995		
	"Tallinna vanalinna muinsuskaitseala põhimäärus" Vabariigi Valitsuse 20. mai 2003. a määrusega nr 155 (RT I 2003, 44, 303), 23.08.2004 nr 281 (RT I 2004, 63, 450) kuupäev:23/08/2004		
Koosseis:	registreeritud ja arvelevõetud: Teised:		
Kaitsevöönd:	Muinsuskaitseala kaitsevöönd koosneb muinsuskaitsealaga külgnevatest aladest, vaatesektoritest ja tänavate ehitusjoontega määratud vaatekoridoridest:		
	1) muinsuskaitsealaga külgnev kaitsevöönd piirneb Tallinna lahega, Ranna teega (Tallinna piirist alates), Merivälja teega, Pirita teega, Narva maanteega kuni lõikumiseni Rävala puistee pikendusega, Rävala puistee ja selle pikendusega Suur-Ameerika tänavani, Suur-Ameerika tänavaga, Endla tänavaga lõikumiseni raudteega, raudteega kuni lõikumiseni Volta tänavaga pikendusega, Volta tänavaga lõikumiseni Tööstuse tänavaga, Tööstuse tänavaga kuni Kalamaja kalmistu loodepiirini, Kalamaja kalmistu loodepiiriga ja selle pikendusega Tallinna laheni;		
	2) vaatesektoritena liituvad kaitsevööndiga sektor Lauluväljaku ülemise värava juurest kiirtega Paksule Margareetale ja Kaarli kirikule, sektor vaateplatvormilt Nõmmel Ehitajate tee ja suusasilla ristumisest lõunas kiirtega Kaarli kirikule ja Toompea klindi edelanõlvale, sektor Kopli lahe lääneranniku sopist Rocca al Mare juures kiirtega Kaarli kirikule ja Toompea klindi põhjanõlvale, sektor vaateplatoolt Tiskre klindil kiirtega Kaarli kirikule ja Toompea klindi põhjanõlvale;		
	3) vaatekoridoridena liituvad kaitsevööndiga Tartu maantee siht raudteeviaduktist lõikumiseni C. R. Jakobsoni tänavaga kavandatud ehitusjoonte vahemikus ja selle koridori pikendus vanalinnani, Gonsiori tänavaga siht Pronksi tänavast Viru väljakuni olemasolevate ehitusjoonte vahemikus ja selle koridori pikendus vanalinnani, Pärnu maantee siht raudteeviaduktist Tõnismäe tänavani olemasolevate ehitusjoonte vahemikus ja selle koridori pikendus vanalinnani, Nõmme tee siht Tüve tänavast Kotka tänavani olemasolevate ehitusjoonte vahemikus ja selle koridori pikendus vanalinnani, Kolde puistee siht Stroomi rannast Sõle tänavani olemasolevate ehitusjoonte vahemikus ja selle koridori pikendus vanalinnani.		
Maakataster:			

Aadress: Harju maakond , Tallinna linn, Toompuiestee, Kaarli pst., Vabaduse väljaku, Estonia pst., Viru hotelli krundi läänepiiri, Mere pst., Põhja pst., Suurtüki t. ja Rannamäe teega piirnev ala

Kuupäev: 08/04/1997

Kirjeldused: ***Nimi: asukoha täpne kirjeldus***
Muinsuskaitseala hõlmab Mere puiestee, Estonia puiestee, Vabaduse väljaku, Kaarli puiestee, Toompuiestee, Kopli tänava ja Põhja puiestee vahelise ala plaanil näidatud piirides.
Kuupäev: 06/05/2002

**Mälestise
registri number** 2589 08/04/1997 Arvel: 08/04/1997

LISA 7
TALLINNA VANALINNA MUINSUSKAITSEALA PÕHIMÄÄRUS

Tallinna vanalinna muinsuskaitseala põhimäärus

Vabariigi Valitsuse 20. mai 2003. a määrus nr 155

Määrus kehtestatakse «Muinsuskaitseaduse» (RT I 2002, 27, 153; 47, 297; 53, 336; 63, 387) § 15 alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Reguleerimisala

Määrusega kehtestatakse Tallinna vanalinna muinsuskaitseala (edaspidi *muinsuskaitseala*) ja selle kaitsevööndi piirid, muinsuskaitsealal ja selle kaitsevööndis kehtivad nõuded ja kitsendused ja muinsuskaitset korraldavate organite tööjaotus ning sätestatakse koostöö muinsuskaitset korraldavate organite ja kaitstava loodusobjekti valitseja vahel.

§ 2. Esmakordne muinsuskaitse alla võtmise aeg

Muinsuskaitseala võeti esmakordselt muinsuskaitse alla Eesti NSV Ministrite Nõukogu 2. augusti 1966. a määrusega nr 360 ning kanti 4. detsembril 1997. a UNESCO maailmapärandi nimekirja.

2. peatükk MUINSUSKAITSEALA JA SELLE KAITSEVÖÖNDI PIIRID, MUINSUSKAITSEALA EESMÄRK

§ 3. Muinsuskaitseala piirid

(1) Muinsuskaitseala koosneb ajaloolisest linnatuumikust (linnamüüri ümbritsetud ala ja selle laiendus linna idaküljes müüri ja muldkindlustuste vahel) ja seda ümbritsevast muldkindlustustele rajatud haljasvööndist koos hoonestatud kvartalitega.

(2) Muinsuskaitseala hõlmab Mere puistee, Estonia puistee, Vabaduse väljaku, Kaarli puistee, Toompuiestee, Kopli tänava ja Põhja puistee vahelise ala.

§ 4. Muinsuskaitseala kaitsevööndi piirid

Muinsuskaitseala kaitsevöönd koosneb muinsuskaitsealaga külgnevatest aladest, vaatesektoritest ja tänavate ehitusjoontega määratud vaatekoridoridest:

1) muinsuskaitsealaga külgnev kaitsevöönd piirneb Tallinna lahega, Ranna teega (Tallinna piirist alates), Merivälja teega, Pirita teega, Narva maantee kuni lõikumiseni Rävala puistee pikendusega, Rävala puistee ja selle pikendusega Suur-Ameerika tänavani, Suur-Ameerika tänavaga, Endla tänavaga lõikumiseni raudteega, raudteega kuni lõikumiseni Volta tänava pikendusega, Volta tänavaga lõikumiseni Tööstuse tänavaga, Tööstuse tänavaga kuni Kalamaja kalmistu loodepiirini, Kalamaja kalmistu loodepiiriga ja selle pikendusega Tallinna laheni;

2) vaatesektoritena liituvad kaitsevööndiga sektor Lauluväljaku ülemise värava juurest kiirtega Paksule Margareetale ja Kaarli kirikule, sektor vaateplatvormilt Nõmmel Ehitajate tee ja suusasilla ristumisest lõunas kiirtega Kaarli kirikule ja Toompea klindi edelanõlvale, sektor Kopli lahe läänerranniku sopist Rocca al Mare juures kiirtega Kaarli kirikule ja Toompea klindi põhjanõlvale, sektor vaateplatoolt Tiskre klindil kiirtega Kaarli kirikule ja Toompea klindi põhjanõlvale;

3) vaatekoridoridena liituvad kaitsevööndiga Tartu maantee siht raudteeviaduktist lõikumiseni C. R. Jakobsoni tänavaga kavandatud ehitusjoonte vahemikus ja selle koridori pikendus vanalinnani, Gonsiori tänavaga siht Pronksi tänavast Viru väljakuni olemasolevate ehitusjoonte vahemikus ja selle koridori pikendus vanalinnani, Pärnu maantee siht raudteeviaduktist Tõnismäe tänavani olemasolevate ehitusjoonte vahemikus ja selle koridori pikendus vanalinnani, Nõmme tee siht Tüve tänavast Kotka tänavani olemasolevate ehitusjoonte vahemikus ja selle koridori pikendus vanalinnani, Kolde puiestee siht Stroomi rannast Sõle tänavani olemasolevate ehitusjoonte vahemikus ja selle koridori pikendus vanalinnani.

§ 5. Muinsuskaitseala plaan

(1) Muinsuskaitseala ning muinsuskaitseala kaitsevööndi territoorium ja piirid on fikseeritud muinsuskaitseala plaanil (edaspidi *plaan*)¹. Muinsuskaitseala piiriks on plaanil muinsuskaitseala piirina tähistatud tänavate muinsuskaitsealast kaugemale jäävate tänaväärsete hoonete esiseinad või nende mõttelised pikendused kohtades, kus tänaväärsed hooned puuduvad.

(2) Plaani ja §-des 3 ja 4 sätestatu vastuolu korral juhindutakse plaanil fikseeritud muinsuskaitseala ja selle kaitsevööndi territooriumist ja piiridest.

§ 6. Muinsuskaitseala eesmärk

(1) Muinsuskaitseala eesmärgiks on muinsuskaitseala kui ajalooliselt väljakujunenud linnaehitusliku terviku ja muinsuskaitseala kujundavate ehitiste, plaanistruktuuri, kultuurikihi, maastikuelementide, miljöölise eripära ja temale avanevate kaug- ning sisevaadete säilitamine.

(2) Kaitse eesmärgid, millest muinsuskaitsealal juhindutakse, on:

- 1) ajalooliselt väljakujunenud linnatuumiku ja seda ümbritseva muldkindlustuste vööndi hoonestusstruktuuri ning linnaruumi elementide (tänavaruumid, väljakud, siseõued, läbikäigud, säilinud muldkindlustused, pargid ja puisteed jms) säilitamine ja hävinud oluliste osade taastamine;
- 2) ajalooliselt väljakujunenud arhitektuuritraditsioonide (kinnistustruktuur ja selle hoonestustavad, ehitusmaterjalid, katusekatted, fassaadide viimistlus, arhitektuursed detailid ja elemendid, tänavasillutised jms) järgimine ehitiste hooldamisel, konserveerimisel, restaureerimisel ja remontimisel;
- 3) ajalooliselt väljakujunenud linnaehitusliku struktuuri, tänavatevõrgu, stiililise ja ajastulise mitmekesisuse, hoonestuse üldise ja kohaliku mastaabi, perspektiivvaadete, silueti, katusemaastiku ja muu vanalinnale iseloomuliku järgimine ehitiste püstitamisel ning ehitiste laiendamisel juurde-, peale- või allaehitamise teel;
- 4) muinsuskaitsealale ja sellel paiknevatele ehitistele kahjulike ja sobimatute kasutusviiside väljatõrjumine;
- 5) ajaloolises linnatuumikus elamisvõimaluste maksimaalne säilitamine;
- 6) arhitektuurselt väärtuslike interjööride, detailide, elementide ja ajalooliste ehituskonstruksioonide säilitamine ja eksponeerimine;
- 7) väärtuslike loodusobjektide ja haljasalade säilitamine;
- 8) kultuurikihist leitud ja säilitamist vääriivate ehituskonstruksioonide, -detailide või -elementide eksponeerimine;
- 9) vanalinna ja selle elementide tekke- ja arengulugu käsitlevate teaduslike uuringute jätkamine ja süvendamine;
- 10) Teises maailmasõjas kannatada saanud hoonete, mis on pärast sõda ainult osaliselt taastatud, mahu täielik taastamine;
- 11) ehitusajalooliselt väärtusetute ning keskkonda esteetiliselt risustavate väikeehitiste (kuurid, garaažid, trafoalajaamad jne) lammutamine;
- 12) ajaloolisse keskkonda mittesobivate rajatiste (piirdeaiad, telefonikabiinid, laternapostid jne) ja muude objektide (reklaamistendid, skulptuurid, tehnovõrkude maapealsed elemendid jne) püstitamise

vältimine.

3. peatükk MUINSUSKAITSEALAL JA SELLE KAITSEVÖÖNDIS KEHTIVAD NÕUDED JA KITSENDUSED

§ 7. Muinsuskaitsealal kehtivad kitsendused

(1) Muinsuskaitseameti ja Tallinna Linnavalitsuse loata on muinsuskaitsealal keelatud «Muinsuskaitseaduse» §-s 24 sätestatud tegevused.

(2) Muinsuskaitsealal ehitades, konserveerides ja restaureerides ning selleks ehitusmaterjale valides tuleb arvestada nii ehitise kui ka muinsuskaitseala arhitektuurilist ja ajaloolist väärtust.

§ 8. Muinsuskaitseala kaitsevööndis kehtivad kitsendused

(1) Muinsuskaitseala kaitsevööndi hoonestamisel tuleb vältida järske kontraste hoonestuse mastaapsuses muinsuskaitsealal ja vahetult selle piiri ääres ning tagada vanalinna silueti vaadeldavus olulistest vaatepunktidest linnas ja vanalinnasuunalistelt tänavatelt.

(2) Muinsuskaitseameti loata on muinsuskaitseala kaitsevööndis keelatud:

1) ehitiste, mis välismõõtmete tõttu häirivad muinsuskaitseala silueti või varjavad kaugvaateid muinsuskaitsealale, püstitamine kaitsevööndi vaatesektoritesse või vaatekoridoridesse;

2) muinsuskaitseala välispiirile välismõõtmetelt või ehitusmahult muinsuskaitseala või tema välispiiriga vahetult külgneva hoonestuse suhtes mastaapidelt mittesobivate ehitiste püstitamine.

§ 9. Nõuded muinsuskaitsealal tehtavatele töödele

(1) Muinsuskaitsealal paiknevat ehitist võib konserveerida, restaureerida või remontida ainult muinsuskaitse eritingimusi järgiva projekti alusel ja erialaspetsialisti muinsuskaitsealise järelevalve all.

(2) Ehitus-, maaparandus- ja teetöid ning mälestist ohustada võivaid muid töid tehakse Muinsuskaitseameti loal tingimustel, mis tagavad mälestise säilimise.

(3) Kui muinsuskaitsealal tööd tehes avastatakse inimtegevuse tagajärjel ladestunud arheoloogiline kultuurikiht, sealhulgas inimluud, või kultuuriväärtusega leid, on tööde tegija kohustatud töö seiskama, säilitama leiukoha muutmata kujul ning viivitamata teatama sellest Muinsuskaitseametile ja Tallinna Linnavalitsusele.

§ 10. Ehitise püstitamine muinsuskaitsealal

(1) Ehitise püstitamise all mõistetakse ehitise püstitamist «Ehitusseaduse» (RT I 2002, 47, 297) tähenduses.

(2) Ehitise püstitamine muinsuskaitsealale on lubatud pärast Muinsuskaitseametilt ja Tallinna Linnavalitsuselt vastavasisulise loa saamist.

(3) Muinsuskaitseala jaguneb ehitiste püstitamise seisukohalt oma ajaloolise kujunemise tõttu kaheks alaks: ajaloolise linnatuumiku alaks ja muldkindlustuste vööndiks. Ajaloolise linnatuumiku ala ja muldkindlustuste vöönd on tähistatud plaanil.

(4) Ajaloolise linnatuumiku alal ehitise püstitamise loa andmise otsustamisel lähtub Muinsuskaitseamet

järgmisest:

- 1) Teises maailmasõjas hävinud Tallinna linnale ainuomaste tänavate võrgustiku, väljakute, läbikäikudega siseõuede ja tähtsamatele ehitistele avanevate vaadete taastamise vajadusest kohtades, kus seda ei takista sõjajärgne uushoonestus;
- 2) Teise maailmasõja järgse hoonestuse ja säilinud ajaloolise hoonestuse linnaruumilise koostöö parandamise vajadusest kvartalisisestel aladel, kus on tekkinud vanalinna jaoks mastaapidelt mittestobivad suured siseõued, samuti ajaloolist kinnistute struktuuri eiravatel vabadel aladel;
- 3) ajalooliste kinnistute õuehoonestusse sõjapurustuste või lammutuste tagajärjel tekkinud tühimike taashoonestamise ning risustavate õuehoonete (puukuurid, garaažid, trafoalajaamad jms) lammutamisel vabanevatesse kohtadesse uushoonete püstitamise vajadusest, kui seal olid hooned olemas 1944. aastal;
- 4) Teise maailmasõja eelse tänaväärse ehitusjoone järgimisest kohtades, kus puuduvad Teise maailmasõja järgsed ehitised;
- 5) tänaväärsete ehitiste püstitamisest ehitismahult ja välismõõtmetelt võimalikult lähedastena samas kohas asunud ning Teises maailmasõjas hävinud hoonetega;
- 6) Tallinna vanalinnale ajalooliselt mitteomaste, mitmeid Teise maailmasõja eelseid kinnistuid haaravate suurte ehituskomplekside vältimisest.

(5) Muldkindlustuste võõndil ehitiste püstitamiseks loa andmise otsustamisel lähtub Muinsuskaitseamet järgmisest:

- 1) muldkindlustuste (bastionid, reduudid jne) pinnasega täidetud sisekubatuuri hoonena kasutamiseks väljaehitamise, samuti neile peale- või juurdeehituste tegemise vältimisest, välja arvatud 1944. aastal olemas olnud ja nüüd hävinud hoonete mahus ja välismõõtmes;
- 2) maa-aluste parklate rajamine koos vajalike juurdesõiduteedega ei tohi kahjustada ajaloolist haljasala või säilinud muldkindlustusi.

(6) Lisaks käesolevas paragrahvis sätestatule lähtub Muinsuskaitseamet ehitise püstitamiseks loa andmisel UNESCO ja ICOMOS'i poolt maailmapärandi linnade jaoks heakskiidetud soovitustest².

4. peatükk

MUINSUSKAITSET KORRALDAVATE ORGANITE TÖÖJAOTUS JA KOOSTÖÖ NING JÄRELEVALVE MUINSUSKAITSEALA KAITSE KORRALDAMISEL

§ 11. Muinsuskaitset korraldavad organid

Muinsuskaitseala kaitset korraldavad Muinsuskaitseamet ja Tallinna Linnavalitsus vastavalt «Muinsuskaitseaduses» sätestatud pädevusele ning «Muinsuskaitseaduse» § 9 lõike 2 alusel Muinsuskaitseameti ja Tallinna Linnavolikogu vahel sõlmitud halduslepingule muinsuskaitsealaste riiklike kohustuste täitmise kohta Tallinnas.

§ 12. Koostöö muinsuskaitset korraldavate organite ja kaitstava loodusobjekti valitseja vahel

Muinsuskaitsealal asuvate kaitstavate loodusobjektide kaitset ja muinsuskaitseala kaitset korraldavad koostöös kaitstavate loodusobjektide valitseja ja muinsuskaitset korraldavad organid.

§ 13. Järelevalve

Riiklikku järelevalvet muinsuskaitseala üle teostab Muinsuskaitseamet.

5. peatükk RAKENDUSSÄTE

§ 14. Määruse kehtetuks tunnistamine

Vabariigi Valitsuse 28. septembri 1999. a määrus nr 278 «Tallinna vanalinna muinsuskaitseala põhimääruse, piiri ja kaitsevööndi piiri kinnitamine» (RT I 1999, 72, 692) tunnistatakse kehtetuks.

¹ Muinsuskaitseala plaaniga saab tutvuda Tallinna Kultuuriväärtuste Ametis ja Muinsuskaitseametis.

² UNESCO ja ICOMOS'i soovitusatega saab tutvuda Tallinna Kultuuriväärtuste Ametis ja Muinsuskaitseametis.

Peaminister Juhan PARTS

**Haridus- ja teadusminister
kultuuriministri ülesannetes Toivo
MAIMETS**

**Riigisekretär Aino LEPIK von
WIRÉN**